Venäjän tulevaisuudet

Sotilasprofessori, everstiluutnantti Petteri Lalu

Ulkoasiainvaliokunta, 19.9.2019

Venäläisiä ajatuksia maan tulevaisuudesta

" О Стратегии научно-технологического развития Российской Федерации"

Venäjän federaation presidentin ukaasi no 642 1.12.2016.

Keskeiset globaalit haasteet

- Uudet teknologiat muuttavat työn tuottavuutta ja globaalia taloutta
- Väestön vanheneminen ja maailmanlaajuiset epidemiat
- Kestävyyskriisi: ilmastonmuutos ja luonnonvarojen ehtyminen
- Ruokaturvallisuus
- Globaali kilpailu inhimillisistä resursseista (innovaatiot ja teknologiakehitys)
- Maailmanlaajuisten ja alueellisten energiajärjestelmien muutokset.

Artikkelikokoelma "Мир через 100 лет"

Ivanov, Kortunov (toim.), 2016.

Venäjän kehitystarpeet

- Monipuolinen talous ja korkea tekninen taso
- Poliittinen järjestelmä ja sen kyky antaa palautetta
- Maan alueellisen rakenteen tasapainottaminen
- Maailman konfliktipotentiaalin tasapainottaminen

Niiden ratkaisemisen lähtökohdat

- vahva valtio ja omien lähtökohtien ymmärtäminen
- sotilaallinen voima
- yhteistyö maailman voimakeskusten - suurvaltojen - välillä.

Suomalaisia näkökulmia Venäjän tulevaisuuteen

- **Poliittinen** ulottuvuus – Lain ja järjestyksen yleinen heikko taso ja maan johtajan persoonan kasvanut merkitys ohjaavat voimakkaasti muiden ulottuvuuksien kehitystä.
- **Taloudellinen** ulottuvuus – Venäjän talouden riippuvuus energiasta ja sen viennistä sekä rakenteiden heikot kehittymisedellytykset eivät ennusta merkittävää talouskasvua.
- **Sosiaalinen** ulottuvuus - Yleisesti väestön enemmistö ei ole tyytyväinen asioiden tilaan.
- **Tekninen** taso – Venäjä on teknisessä kehityksessä yleisesti jäljessä länsimaita ja jää jälkeen myös nopeasti kehittyvistä Aasian maista, mikä luo sopeutumis- ja yhteistyötarvetta.
- **Kansainvälinen** ulottuvuus – Venäjä on alueellisesti keskeinen ja maailmanlaajuisesti merkittävä toimija, jolla on vahvaa osaamista ja kyvykkyyksiä sopeutumiseen useilla osa-alueilla.
- **Ympäristö**ulottuvuus – Ilmastonmuutos ja saastuminen luovat voimakasta sopeutumistarvetta.
- **Sotilaallinen** ulottuvuus – Onnistumiset uudistuksissa luovat sopeutumisedellytyksiä. Asevoimat ja niiden kohentunut julkisuuskuva ylläpitävät yhteiskunnan koheesiota.
- **Informaatio**ulottuvuus – Yleisesti informaation hyödyntämisestä on vahvaa osaamista, mutta tekniikan kehittämisen ja tuotantokyvyn rajoitteet aiheuttavat sopeutumis- ja yhteistyötarvetta.

Venäjän tulevaisuudet - Mitä ne tarkoittavat?

Vallitseva kehitys

Hallinnon ja yhteiskunnallisten palveluiden kehitys on vaatimatonta suurkaupunkien ulkopuolella.

Talouteen ei synny energia-alan ulkopuolista kasvua.

Uhkakuvat säilyvät ennallaan, ja Venäjän lähialue säilyy sen valtapyrkimysten painopisteenä.

Venäjän vaikutusvalta riittää hillitsemään lähialueen maiden turvallisuusyhteistyötä suurvaltojen kanssa.

Heikompi kehitys

Hallinnon toimintakyky ja yhteiskunnallisten palveluiden taso heikkenevät nykyisestä

Venäjä joutuu pidempään taloudelliseen taantumaan energiamurroksen edetessä nopeasti

Uhkakuviin syntyy muutospainetta. Suurvaltayhteistyö ei tuota lisäarvoa ja muiden suurvaltojen vahvistuminen Venäjään verrattuna on ilmeistä.

Suotuisampi kehitys

Hallinnon toimintakyky ja yhteiskunnallisten palveluiden taso paranevat nykyisestä

Talouteen syntyy energia-alan ulkopuolista kasvua

Uhkakuvat säilyvät, mutta niistä korostetaan kilpailevien suurvaltojen kanssa yhteneviä uhkia

Venäjän alueellinen valta-asema vahvistuu ja se kykenee sitouttamaan lähialueen maita poliittisesti sekä taloudellisesti

Hajautumiskehitys

Hallinnon toimintakyky ja yhteiskunnallisten palveluiden taso heikkenevät merkittävästi tai äkkinäisesti.

Taloudellinen taantuma jatkuu toistaiseksi ja alueiden erot korostuvat.

Syntyy näkyvä strategisten uhkakuvien muutospaine. Suurvaltayhteistyö ei tue Venäjän yhtenäisyyttä - muiden suurvaltojen vahvistuminen on hyvin näkyvää.

Venäjän tulevaisuuksien vaikutuksista – Mitä sitten?

- **Globaaleihin trendeihin** perustuva ennakointinäkymä Venäjään antaa maasta kohtuullisen vakaan kuvan. Niiden valossa ei ole tunnistettavissa ratkaisevia muutostarpeita Suomen ja Venäjän välisissä suhteissa, ja esimerkiksi energiayhteistyölle ei ole näkyvissä esteitä vaikka energiamurroksen eteneminen siihen pidemmällä jänteellä vaikuttaakin.
- **Suomen** näkökulmasta on kuitenkin **tarve varautua äkillisiin ilmiöihin**, jotka voivat muuttaa Venäjän kehityksen suuntaa ja edellyttää Suomelta voimakastakin sopeutumista.
- **Ilmastonmuutoksen** ja sen vaikutusten vähäinen huomioiminen venäläisessä keskustelussa ja toimissa heikentää edellytyksiä varautua vaikutusten riskeihin. Venäjän varautumista on tarve seurata Suomeen mahdollisten heijastuvien laajojenkin vaikutusten tunnistamiseksi.
- **Heikoissa signaaleissa** yhteiskunnallisten levottomuuksien ja talouden pitkän aikavälin kehityksen riskit ovat Suomen näkökulmasta keskeisiä seurattavia tekijöitä.
- **Venäjän** uhkiensa ennalta ehkäisemiseen ja torjumiseen luoma **sotilaallinen voima** muodostaa kaikissa tarkastelluissa tulevaisuuksissa Suomelle turvallisuusriskiä.